

שיעורי חינוך

מראש הישיבה שליט"א

עצות פרקטיות והדרכה להורים, מלמדים, מחנכים ומחנכות

פרשת ויצא
שנת תשפ"ו

גליץ
ק"ל

שיעורי חינוך

מאת ראש הישיבה שליט"א

• להמתיק את התורה

להעזר זה בזה בעצות ורעיונות

מוה"רא"ש ה"ה אומר לי הרבה פעמים: "לפני שאתה מוסר שעור תשיר נגון, כדי לפתח את הלבבות של הבחורים", אני לא יודע אם מלמדים יכולים לחקות את זה, אבל צריכים למצא דרך איך לפתח את הלבבות של הילדים, שהלמוד יהיה דבר נעים.

זה כדאי שהמלמדים שיש להם כבר רעיונות טובים איך להכניס חשק במסירת הלמודים, שישתפו מלמדים אחרים, שיהיה 'ומקבלין דין מן דין', שיעזרו זה בזה בעצות ורעיונות, שכלם יוכלו להפוך את הלמוד למתוק ונעים.

עצה להכניס חשק בתפלה

אני מקבל מכתבים ממלמדים ומורות ששואלים: "מה אפשר לעשות שהילדים בכלל לא מעוניינים להתפלל?"

צריכים לדעת, אי אפשר לכעס כשיילד לא מתפלל, כי ילדים הרי לא מבינים את הפרוש של התפלה, בקשי שאבדו מבינים את פרוש התפלה; בגיל ארבעים מתחילים להתפלל בכונה, כמו שחכמינו הקדושים אומרים (תענית טו): כשיש צרה לא עלינו, צריכים לשלח לפני התבה

להמתיק לילדים את התורה. יכולים להיות שני מלמדים ששניהם מלמדים את אותו קטע של הגמרא, אחד ממתיק את זה ועושה את זה מענין והשני מלמד את זה פשוט ויבש, אז יהיה נכר על התלמידים הבדל גדול, כי זה שמלמד בנעימות, התלמידים שלו יקבלו נעימות בתורה הקדושה.

החקמה של ארוחה נעימה

מה החקמה שהאולמות היקרים עושים את הארוחות נעימות? זה לא משנה איזה סוג אכל נותנים, זה תלוי באופן שמקשטים את האכל; הם מכניסים עשבים בצלחת הדגים, ומשתמשים עם מפות צבעוניות, וכך מקבלת כל הארוחה טעם אחר. בסיומים אצלנו אנחנו גם עושים ככה, מגישים קוגל וטשולנט פשוטים, אבל מניחים את זה על מפות צבעוניות, וזה כבר קוגל אחר לגמרי וטשולנט אחר לגמרי...

אותו דבר צריכים לעשות כשלומדים עם ילדים כל למוד שהוא, צריכים להגיש את זה עם טעם, בנעימות, שהילדים ירגישו מתיקות ונעימות בתורה הקדושה.

בעזרת השם יתברך מובא לפניכם שעור שמסר ראש הישיבה שליט"א בפרשת פי תשא ה'תשפ"ד.

להמתיק לילדים את התורה

השבח לבורא עולם שאנו זוכים ללמד עם ילדים, אנחנו זוכים להכניס בילדים שיש בורא עולם, ואת המתיקות של התורה הקדושה.

אם רוצים לחנך ילדים צריכים להסתכל בתורה הקדושה, פירק עם העצות של התורה אפשר לדעת איך לחנך ילדים.

כתוב בפרשת השבוע (שמות לא, יח): "ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לוחות העדות לוחת אבן..."

אומר המדרש הקדוש (שמות רבה מא, ה), למה לא כתוב ככלתו עם ואו? כדי שיוכלו לנגד את זה 'ככלתו', כמו פלה, בדיוק כמו פלה שערכה לחתן שלה, כך צריכה להיות התורה ערכה לשומעים אותה. והמדרש אומר בזה הלשון: "כל מי שהוא מוציא דברי תורה ואינו ערבין על שומעיהן ככלה שהיא ערבה לבעלה נוח לו שלא אמרו".

זהו אחד מהדברים הנחוצים שמלמד צריך לדעת, חייבים

תירק בחזרה מהפה ותעשה ברכה!
עד שזה הפך אצלי לטבע שני. אותו דבר אני עושה עם הילדים שלי, אני חוזר ואומר לילדים שלי אין ספר פעמים, שאסור לאכול בלי ברכה, כי אני יודע שיום אחד זה עוד יחדר למוחם, והם יזכרו לעשות ברכה.

אפלו למבגרים צריכים לחזור ולומר הרבה פעמים

הדבר הזה של לחזור על דברים זה לא רק אצל ילדים, אפלו למבגרים צריכים גם לחזור ולומר הרבה פעמים את מה שהם צריכים לשמע.

בחיי של מוהרא"ש, כשמוהרא"ש נסע לארץ ישראל, ולא היה כאן באמריקה שעור ליל ששי, אני זוכר שהרגשנו שחסר לנו 'חיים'. ואם תשאלו ממה דבר מוהרא"ש? מוהרא"ש הרי לא חדש בשעורים דברים חדשים, מוהרא"ש רק חזר על אותם דברים ספורים פעם ועוד פעם; מוהרא"ש אמר שידברו אל הקדוש ברוך הוא, ושידברו יפה לאשה, ושיגידו משניות וכו', כל שבוע הוא אמר זאת בדרך אחרת, עם ספור אחר; רואים מזה שבדברים שאדם צריך עליהם חזק, צריכים לחזור פעם ועוד פעם.

מהי הגדלה שלנו?

עוד דבר רואים השבוע בפרשה. כתוב בתורה, כשבני ישראל עשו את העגל, אמר הקדוש ברוך הוא למשה רבנו (שמות לב, ז): **"לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים"**.

אומרים חכמינו הקדושים (ברכות לב. הובא ברש"י): **"אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, משה,**

אל תתעייף מלחזור ולהגיד עוד פעם ועוד פעם

המדרש הקדוש (שמות רבה מא, ו) מפרש את המלים 'לחת אבן' - ש'לחת' זה מלשון לחיים, **"כל מי שאינו משים לחייו כאבן הזו, אינו זוכה לתורה"**.

בפשטות זה מדבר על סתם אנשים, מי שרוצה לזכות לתורה, צריך לעשות את לחייו כאבן, שלא יתעייף מללמד תורה.

זה מדבר גם על מלמדים; למלמדים צריכים להיות לחיים מאבן, שאפלו שחזרו על משהו כמה פעמים שלא יתעייפו מלחזור ולהגיד עוד פעם ועוד פעם.

בכל פעם שרואים שני ילדים רבים ביניהם, צריכים לחזור ולהגיד את אותם המלים: **"יהודי לא רב עם אף אחד"**, **"יהודי לא מרביץ"**, **"אסור להציק"**, **"אסור להעליב"**, וכך גם בכל פעם שקורה שילד גנב משהו מילד אחר, צריכים עוד פעם לחזור ולומר: **"אסור לגנוב"**.

אם ילד גנב משהו מילד אחר, זה לא אומר שהילד הוא נורא, אלא כך הם ילדים; אני מקבל כל הזמן מכתבים מאנשים מבגרים ששואלים את אותה שאלה: **"איה אני יכול לשלם את הגנבות שגנבתי כשהייתי ילד?"** זה אומר שהמלמד צריך עכשו לחזור ולהגיד שוב לילד שאסור לגנוב.

יום אחד זה עוד יחדר למוחם

כשנחשב לאחור לימי הילדות שלנו, נזכר שההורים והמלמדים שלנו גם היו צריכים לחזור על כל דבר הרבה פעמים.

למה אני עושה היום ברכות לפני שאני אוכל? כי ההורים שלי היו אומרים לי כל הזמן: **"ברכה!**

אדם שהוא כבר יותר מבגר ושיש לו כבר בית עם ילדים, כי אחד שהוא כבר מבגר ובעל משפחה בודאי יתפלל בכונה.

שנית, לפני שאתה כועס על ילד למה הוא משחק עם המשחקים שלו בשעת התפלה, תזכר אם אצלך לא קורה אף פעם שאתה מציץ בעלון באמצע התפלה... זה הרי גם משחק, לילדים יש את המשחקים שלהם ולמבגרים יש את המשחקים שלהם.

בודאי שחייבים לדרש מהילדים שיתפללו יפה, אבל אם ילדים מסתמים עדיין לא מתפללים יפה, זה עדיין לא נקרא שהם לא מענינים בכלום...

אם מלמד רוצה שהילדים יתפללו בחשק אז כדאי שיתפללו עם נגונים, ומזמן לזמן שיחליפו את הנגונים, כי נגונים יכולים להוסיף חשק בתפלה.

הכל תלוי בנגון ששרים לילד

מלמדים יקרים, אם תכניסו בילדים אהבה להקדוש ברוך הוא ואהבה להיות יהודי, זה יחדר בילדים.

הכל תלוי בנגון ששרים לילדים; ילדים ששומעים עשרים וארבע שעות שההורים שלהם מדברים מכסף כסף כסף, אז הילדים גם יחשבו רק מכסף, אבל אם שרים עם הילדים: **"אה, השבת כבר מגיעה"**, **"אה, החג כבר מגיע"**, **"מצוות זה הדבר הכי טוב"**, אז הילדים יקבלו אהבה לתורה ולמצוות.

בחורים הם ממש מצינים, ושני בחורים או חזים ממש באפס, והוא לא יכול להסתדר אתם, והוא שאל את הרבי אם הוא יכול לסלק אותם מהישיבה? והרבי אמר לו: "את שני הבחורים האלו תחזיק בישיבה, אם אתה רוצה - אתה יכול לסלק את שמונה עשרה הבחורים המצינים האחרים, כי הם גם יסתדרו בלעדיך..."

באו נכנס לכיתה בהתחדשות עצומה, ונמסר את התורה לילדים כמו פלה שהולכת לחתונה; בהתחדשות ושמחה.

הקדוש ברוך יעזר, שתהיה לכם הצלחה וסיעתא דשמיא, אמן.

הילדים ואתה גורם להם שילמדו ואתה גורם להם שיתפללו, אם אתה מתיאש ואומר: "הילדים לא מענינים בכלום", - אתה יכול ללכת הביתה!

זה שאתה יכול להסתדר עם המצינים של הכיתה, זו לא חכמה, כי המצינים הם ממילא טובים אפילו בלי המלמד, בא נראה אם אתה יכול להסתדר עם הילדים הקשים, אלו שאף אחד לא רוצה להסתפל עליהם ואף אחד לא רוצה לדבר אתם, ואתה פן יכול למצא את הדרך איך לרומם אותם.

פעם בא ראש ישיבה אל הרבי הקדוש מסאטמר זכותו יגן עלינו, הוא אמר לרבי שיש לו ישיבה עם עשרים בחורים, שמונה עשרה

רד מגדלתה, כלום נתתי לה גדלה אלא בשביל ישראל, ועכשו ישראל חטאו, אתה למה לי", כל הכבוד שנתתי לה זה רק בגלל בני ישראל, עכשו שהם לא שומרים את התורה, אין לה מה לחפש פה.

וזהו חזוק עצום למלמדים ומורות; התורה מלמדת אותנו שכל הגדלה של אחד שלומד את התורה עם בני ישראל, היא רק כל זמן שהוא לומד תורה עם בני ישראל, ואם מפסיקים ללמד עם בני ישראל, מאבדים את כל הגדלה.

הרבה פעמים בא מלמד להתלונן על התלמידים: "אין אל מי לדבר", "הילדים לא מענינים בכלום", שתדע, שכל המעלה שלך זה רק בגלל שאתה לוקח את

מכתבים בעניני חינוך

מאת ראש הישיבה שליט"א

(תנחומא נשא, י'): על הפסוק (במדבר ו, כד): "יברכך ה' וישמרך", 'יברכך - בבנים, וישמרך - בבנות', כי בנות צריכות שמירה יותר מבנים; אם לא נזהרים כשהן קטנות שהן יתלבשו בצניעות אחר כך יהיה קצת מאחר מדי.

אצל הרבי הקדוש מסאטמר זכותו יגן עלינו נכנסה פעם ילדה קטנה עם שרוולים קצרים, כשהרבי ראה זאת הוא שאל: "של מי היא?" אז קראו לאחד מהגבאים והרבי הוכיח אותו: "איך אתה מרשה לבת שלך ללכת עם שרוולים קצרים? זה לא צנוע!" ענה היהודי: "רבי, היא עדין מתחת לגיל שלוש", ענה הרבי: "אני לא רוצה לשמע תרופים,

יישר כח על הכל.
תשובה:
בעזרת ה' יתברך - יום א' פרשת שמני-ב, כ"ג ניסן, אסרו חג פסח, שנת תשע"ח לפרט קטן
לכבוד ... גרו יאיר
קבלתי את מכתבך.

זו טעות שאנשים עושים, חושבים שיש זמן לחנך את הילדים כשהם יגדלו; זו טעות, חנוך מתחיל כשהילדים עדין קטנים. הורים שמשיגים על הילדים שלהם כשהם עדין קטנים, מתנכים אותם ללמוד ולתפלה ולקיום המצוות, הילדים יהיו יהודים פשרים. בפרט בנות שצריכות שמירה יתירה, כפי שחכמינו זכרונם לברכה אומרים

האם צריכים להסתכל רק על הדברים הטובים, או שצריכים לחנך את הילדים?

שאלה:
לכבוד ראש הישיבה שליט"א,
רציתי לשאל לגבי מה שרבונו אומר בלקוטי מוהר"ן חלק א', תורה רפב - שצריכים להסתכל רק על הטוב של השני, ואז הרע יתבטל מאליה; שבכלל לא יסתכלו על הרע של השני.

השאלה שלי היא איך אפשר לקיים את זה למעשה בבית עם הילדים. למעשה הרי צריכים לחנך אותם לתקון המדות, בשרות, צניעות וכן הלאה, וכי אפשר לומר שלא יסתכלו בכלל על הרע שהם עושים ויתבוננו רק בטוב? האם זה מספיק בשביל שהם כבר מעצמם יהיו טובים? או שכן צריכים לעורר אותם להתנהג בדרך הנכונה? ואם כן, איך זה מסתדר עם התורה הנזכרת לעיל?

צריכים לשמור על צניעות; אם נזהרים על הילדים כשהם עדיין צעירים, אז הם גדלים יהודים כשרים, אבל אם מרשים לילדים להתלבש כמו שהם מתלבשים ולא אומרים להם כלום, בתורו: 'הם עדיין צעירים', אחר כך לא יוכלו לעשות כלום.

את הילדים צריכים לחנך ואם לא מחנכים אותם הם יצאו לתרבות רעה, כפי ששלמה המלך אומר (משלי יג, כד): "חושף שבטו שווא בנו, ואהבו שחרו מוסר", מי שאוהב את בנו אומר לו מוסר, ומי שלא אומר מוסר סימן שהוא שווא את בנו.

חכמינו זכרונם לברכה אומרים (שמות רבה א, א): כשאדם לא מחנך את בנו הן יצא לתרבות רעה. כפי שאנחנו רואים אצל אברהם אבינו; הוא ראה שישמעאל מגיע הפיתה עם פסל ומשחק עם עבודה זרה, אבל הוא לא אמר לו כלום כי הוא רחם עליו, עד שהוא היה צריך לגרש אותו מהבית כדי שלא יקלקל את אחיו יצחק. כך גם היה עם עשו; כתוב בתורה (בראשית כה, כח): "ויאהב יצחק את עשו, כי ציד בפיו", יצחק אהב את עשו ולא אמר לו כלום, ובסוף הוא ירד מהדרך; רואים מזה, שפשאדם לא אומר מוסר

לילדים שלו בעודם צעירים הוא יתחרט אחר כך.

כדאי שתענין במדרש (פרשת שמות - רבה א, א; מנחם א), ותראה שחכמינו הקדושים מפרטים עוד ספורים. חז"ל מספרים על אבשלום ואחיו אדוניהו שאביהם דוד המלך לא אמר להם מוסר ומה קרה אתם בסוף. אבל את הילדים שפן מחנכים, הם גדלים צדיקים גדולים; אברהם אבינו חנך את יצחק, יצחק חנך את יעקב וכן הלאה, ועל ידי זה הם נעשו צדיקים גדולים והרר הרבה נחת.

תסלח לי אבל אני לא מבין מה אתה שואל; מה הקשור בין הדברים, מה הקשר בין חנוך הבנים לבין לדון לכף זכות? להפך, אם דנים את השני לכף זכות, לא מסתכלים עליו כרשע, אזי אפשר להחזיר אותו אל השם יתברך. זה מה שרפנו אומר (ליקוטי מוה"ר, חלק א', סימן רפב): "דע כי צריך לדון את כל אדם לכף זכות, ואפילו מי שהוא רשע גמור, צריך לחפש ולמצא בו איזה מעט טוב, שבאותו המעט אינו רשע, ועל ידי זה שמוצא בו מעט טוב, ודן אותו לכף זכות, על ידי זה מעלה אותו באמת לכף זכות, ויוכל להשיבו בתשובה", אם מסתכלים על השני במבט טוב, מחפשים בו

מעט טוב, על ידי זה אפשר להחזיר אותו להשם יתברך, כמו שכתוב בפסוק (תהלים לו, י): "ועוד מעט ואין רשע, והתבוננת על מקומו ואיננו", אם תמצא בו עוד מעט ואין רשע - מעט טוב שבאותו פרט הוא אינו רשע, אזי: 'והתבוננת על מקומו ואיננו', הוא כבר לא ישאר במעשיו הקודמים, אלא הוא יחזר אל השם יתברך.

אותו דבר - אומר רבנו - הוא עם האדם בעצמו; הסבה שאדם עושה מעשים רעים היא בגלל שהוא חושב: 'אני כבר במילא רשע, אני כבר לא יכול לחזור אל השם יתברך', אבל אם הוא מוצא בעצמו מעט טוב, אזי הוא כבר יכול לחזור אל השם יתברך. לכן אני לא מבין מה הסתירה בין חנוך לבין לדון לכף זכות; להפך כשסתכלים במבט טוב על הילדים, מרחמים עליהם, אזי אפשר לדבר אליהם יפה, אזי אפשר לעורר אותם שילמדו ויתפללו ויתלבשו בצניעות וכו'.

השם יעזר שתצליח בכל הענינים.

...

(עצתו אמונה חלק ד', מכתב רצד)

לקבלת הגיליון מדי שבוע יש לשלוח אימייל ל: chinuchgilyon@gmail.com

קול ברסלב

קוואל פון אמונה (נשים)
שיעורים; סיפורי תפילה; מתכונים; ועוד
079-704-0069

ארצות הברית 212-444-9169 / 845-351-9060 / אנגליה 03303502363
קנדה 438-320-9090

...

קול ברסלב
שיעורים; חזון יומי; ניגונים; סיפורי תפילה ועוד
079-704-0066

ארצות הברית 212-444-9191 / 845-351-0910 / אנגליה 03303502361
קנדה 4383008080 / בלגיה 3235003461 / ארגנטינה 11552354370
מייל חזון יומי chizikyomi@gmail.com